

ΠΑΛΕΣ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΤΟΥ κ. ΑΒΑΝ. ΖΕΡΒΟΠΟΥΛΟΥ (ΚΡΟΥΠ)

ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΚΟΝΤΑ ΣΤΟ ΓΑΒΡΙΗΛΙΔΗ

(Γραμμένες για τὸ «Μπουκέτο»)

Η'.
Στάμιανα πρόσφερε στους ξένους της μεξέδες από ζεστό τηγανητό κι' αφρότο μπακαλιάρο, λόγω της σαρακοστής των Χριστουγέννων, και ρετσίνα λεχρηλιάρη. Έτσι ο μακαρίτης Γαβριηλίδης με τη συντροφιά του έπιαν άρκετά ώστε ζαλιώθηκαν.

— Επαλώσου στο τζάκι και κοιμήσου, του λέει τότε μητρικά η οικοδέσποινα. Έχω συνηθίσει εγώ απ' αυτά με τους ξένους που έρχονται εδώ, και είνε άσηχηστοί στο κρασί...

Και στη μακαριότητα αυτή της ζεστασιάς και του ύπνου τους βρήκε κατόπιν ο κ. Στάμιος, όταν ξαναγύρισε από τὸ Λαύριο.

Πέρασαν πολλά χρόνια και τὸ περιστατικό αυτό δὲν ξεφύγει από τὴ μνήμη τοῦ Γαβριηλίδη.

— Μπαρέ, Στάμιος, του έλεγε όταν τὸν έβλεπε, τί κάνει ἡ μητέρα σου; Έχει ακόμη από τούς λαχταριστούς μεξέδες που μάς έδωσε τότε; Νά της πῆς χαιρετίσματα και νά τὴν αγαπάς πολύ!!

Γιατί κι' ὁ ίδιος ὁ Γαβριηλίδης αγαπούσε ἡ μάλλον ελάτρευε τὴ μητέρα του. Ἡ μεγαλύτερή του ἀδυναμία ήταν εκείνη.

Θυμώμαι όταν ἀπέθανε, χάσαμε ἐπὶ ἡμέρες τὸ Διευθυντὴ μας. Έμεινε σπίτι, όταν δὲν ἄφινε να τὸν πλησιάσει κανείς, ὅπως δὲν ἄφινε και κανένα νά δῆ τὴ μητέρα του πεθαμένη.

Κι' ὄλο έκλαιγε. Έτρώμαξαν οἱ πὸ στενοὶ φίλοι του, ὁ Δήμαρχος Μερκούρης, ὁ Κατοσιλίδης και ὁ Μπασιάκος, νά τὸν τραβήξουν από τὸν νεκρὸν τῆς μανούλας του, γιὰ νά μπορέσουν νά τὴ θάψουν.

Έπειτα τὸν έχασαν στὴν Κηρσίσι. Έχει ἔμεινε ὀλομόναχος μερικὲς μέρες και κατόπιν ξαναβρήκε στὸ γραφεῖο.

Στὸ γραφεῖο του εἶχε τὴ φωτογραφία τῆς μητέρας του και ὅταν, κατὰ τὴ συνήθειά του, κλειδωνόταν μέσα, τὸ κλειδί του αὐτὸ εἰσάγει ἀρκετά; Γιατί ὁ γιὸς μιλοῦσε με τὴ μητέρα του που τούφνε γιὰ πάντα.

Όταν ἀργότερα — στὰ 1920 — τὴν ἀκολούθησε κι' αὐτὸς στὸν τάφο, βρέθηκαν μερικὰ σημεϊωματάρια του στὰ ὀποῖα σημείωνε διάφορες κουβέντες που ἔκανε μαζί της στὰ ὄνειρά του!

ποτὴν αὐτὴ τὴ φορά ὁ τρομερὸς Μπραντεφέ; Ἀφθονοῖς ἰδρώτας λούζει τὸ κορμὶ τοῦ ἀθλητοῦ. Λαχανιάζει... Στενάζει... Τὰ μάτια του βάρωνται στὰ ἄμια. Ἀσπασ... Ἀίγιο ἀόμοιο... Χόπ!... Ἀγνάκι ἀόμοιο, κι' ἡ ἄγκυρα σπώνεται κάμπους σπασίως ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἡ φλέβες τοῦ μετώπου τοῦ Μπραντεφέ φουσκάζουν καταπληκτικά και τὰ νεύρα τῶν σπινθηριῶν μπράτσων του διακρίνονται κάτω ἀπ' τὸ νεκρωμένο δέρμα του σὰν χοιρὰ σκονιά...

Ὁ Τυπικουλι, κατάχλωμος κοντά του, φοβάται και τειμωδιά νά βγάλῃ. Ματώνει ἡ ψυχὴ του ἀπ' τὸν σωματικὸ κέينو σπαραγμὸ τοῦ λατρευτοῦ του συντρόφου και φίλου, και, με κοιμένη τὴν ἀνάσα του ἀπὸ τὴν ἀγωνία, θερμοπαρκαλαί τὸν Ὑψιστο νά τελειώσῃ γρήγορα ἡ τόσο φοιχτὴ και γιὰ τούς δυὸ τους δοκιμασία...

Γυρίζει ὀποσο και στὸ πλήθος και ξεφωνίζει: — Ἀ!... Ἀ!... Προσοχή, παρακαλῶ... Προσοχή, παρακαλῶ...

Ἡ φωνὴ τοῦ Τυπικουλι πνίγεται ἔξωφρα. Ὁ γέρο-καμπούρης παληάτσος τὰ χάνει. Μιά βοή τρούμας σπώνεται ἀπ' τὸ πλήθος. Μά τί συνέβη λοιπόν, Θεέ μου;...

Ἀλλοίμονο!... Ὁ γίγας, ὁ τρομερὸς Μπραντεφέ, κίττειται πειά στὸ χῶμα νεκρὸς! Ἡ ὑπεράνθρωπη προσπάθειά του να σπῆσῃ τὴ βαρειά ἐκείνη ἄγκυρα, τούφερε ἀποληξία. Τὸ πρόσωπό του εἶνε μελανοαίμενο, τὰ μάτια του γοιλωμένα, σφιγμένα τὰ δόντια του.

Ὁ τρομερὸς Μπραντεφέ πέθανε!... Ὁ γέρο-παληάτσος ρίχνεται ἀπάνω του και σκούζει ἀπελπισμένα:

— Καλέ μου σύντροφε!... Παλιέ μου φίλε!... Μά οἱ νεκροὶ δὲν ἀκούει, οἱ νεκροὶ δὲν ἀπαντοῦν. Ὁ θάνατος τούς σφραγίζει γιὰ πάντα τὰ χεῖλη!...

Οἱ χωριάτες φεύγουν χωρὶς κέφι γιὰ τὰ σπίτια τους. Δὲν σπέρνονται παρὰ τὴ διασκέδασι που χάσανε...

Νησιτικὸς θ' ἀγωνιήσῃ τὴ νύκτα αὐτὴ πλάι στὸν παλιὸ του σύντροφο ὁ γέρο-παληάτσος. Κι' ἀδριο πειά, ἀφου τὸν θάψαι κι' αὐτὸν σὲ μίαν ἄκρη τοῦ ταπεινοῦ νεκροταφείου, τοῦ χωριοῦ, θά πάσῃ τὸ δρόμο τοῦ ἀγνώστου.

Φτοχῆ παληάτσος!...

Τὴν ὄνειρευόταν τακτικά και ξυπνοῦσε. Καί τότε ἔπαυσε τὰ σημεϊωματάρια αὐτὰ και ἔγραφε τὸ ὄνειρο που εἶδε, με μολύβι και με χαρακτιρα ἀκανόνιστο.

Μέσα στὶς ἀκανόνιστες αὐτὲς γραμμὲς τῶν σημεϊωμάτων διαφαίνεται ἡ λατρεία τοῦ παιδιοῦ πρὸς τὴ μάνα. Τὴν ὀνομάζει Ἐκείνη, με τὸ Ε πάντοτε κεφαλαίο. Ξυπνοῦσε δε τρομαγμένος ὅταν ὄνειρευόταν πὸς τὸυ πέθανε, γιὰτί στὸν ὕπνο του τὴ νόμισε ζωντανή, ὅπως τὴν ἤθελε πάντα νά τὴν ἔχῃ κοντά του.

Φαντάζομαι πὸς ἤσυχασε μόνον ὅταν στὸ τελευταῖο του ταξεῖδι ἔπῃγε και τὴ συνάντησε...

Όταν πρωτοπήγα στὴν Ἐλκρόπολι και πέρασε λίγος καιρὸς, ὁ Γαβριηλίδης δημοσίευσε ἓνα ἄρθρο κατὰ τῆς τότε Κυβερνήσεως, λιγάκι πὸ καυτερο ἀπὸ τὰ προηγουμένα. Ἦταν τότε ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ὁ κ. Ν. Λεβιδης, ὁ ὀποῖος ἔθεθερσε τὸ ἄρθρο αὐτὸ ἐξιθροστικό και διετάχῃ ἡ προφυλάξις τοῦ διευθυντοῦ και τοῦ ὑπευθίνου συντάκτου.

Ὑπευθινὸς τότε ἦταν ὁ Μανωλάκης ὁ Ναυπλιώτης, σήμερα διαπρεπὴς δικηγόρος στὴν Ἀθήνα.

Στὴν ἀρχὴ τούς ἐκράτησαν στὴ Διευθύνσῃ τῆς Ἀστυνομίας στὴν ὀδὸν Πατησίων, ὅπου τούς παρεχώρησαν ὀλοκληρὸ τὸ διαμερίσμα τοῦ ἐπάνω πατώματος. Τὸ διαμερίσμα αὐτὸ μετεβλήθη ἀμέσως σὲ γραφεῖο και κοιτάνα ἀλλὰ και σὲ «αἰθουσα δεξιώσεως», γιὰτί ὀλοι οἱ φίλοι τοῦ Γαβριηλίδη που ἦσαν τότε στὶς ὀδοῖς του κι' αὐτὸς κι' ἡ ἔφημερίδα του, ἔπευσαν νά τὸν δοῦν και νά τὸν συγχωροῦν.

Ὁ κ. Μπερνίτσας μάλιστα, που ἦταν ἀπὸ τούς πὸ ἔνθετους θαυμαστάς του, κάθε πρωὶ ἔστειλε στους κρατομένους ἀπὸ μιά πιπέλι... λουκουμάδες και φρέσκο βούτυρο, τούς ὀποῖους ἔτρωγε ὀλους ὀ... ἀπευθύνου με τούς φίλους του που τὸν ἐπισκεπτοντα γιὰτί ὁ Γαβριηλίδης ἦταν, ὡς γνωστόν, κατ' ἔξοχὴν λιτοδιδας.

Ἀπὸ τὰ ἐστιατόρια ἐξ ἄλλου τῆς «Μ. Βρεταννίας» και τῆς «Ἀγγλίας» τούς ἔστειλαν οἱ φίλοι τους τὰ καλύτερα φαγητὰ και ἡ καλύτερία ἦταν τόσο ἐξαιρετικὴ τὸ κ. Ναυπλιώτη, ὅστε ἓνα ἀτόγευμα που τὸυ εἶτε ὁ διευθυντὴς του: «Μανωλάκη μου ἐπρέφονησαν πὸς βγήκε τὸ βούλευμα! Ἐγὼ παραπέτομαι στὸ Κακοιργιοδικεῖο και γιὰ σένα εἶνε ἀπαλακτικὸς, ὁ Μανωλάκης ἀπάντησε:

— Θὰ τὸυ κάμω... ἀνακοιτὴ γιὰ νά μείνω μαζί σας, γιὰτί ἐδῶ γράφομε με περισσότερη ἔμπνευσι!

Κατόπιν ὁ Γαβριηλίδης μετεφέρθη, ἐνθυμοῖμαι, στὸ Αἰγυγίτιο Νοσοκομεῖο. Κι' ἐκεῖνο δε μετεβλήθη ἀμέσως σὲ σαλόνι, ὅπου ὁ Διευθυντὴς ἐδέχετο ὀλες τῆς προσωπικότητες, πολιτικὲς και οικονομολογικὲς, τῆς ἐποχῆς.

Θυμῶμαι σὲ μιά ἐπισκεπὴ μας πὸς τούκαμον συντροφιά ὁ μακαρίτης Πέτρος Πρωτοπατάδης, καλὸς φίλος του, ὁ Μερκούρης, ὁ Μπασιάκος, ὁ Λοβφόρος και ἄλλοι ἀγνωστοί μου, στους ὀποῖους ὁ Γαβριηλίδης... ἔκανε ἀνάλοισ τῆς θεωρίας τοῦ Φιέτοερ! Ὁ Φιέτοερ ἦταν ἓνας γιαιτρός τῆς μόδας τότε στὴ Βιεννὴ, που συστούσε γιὰ ἡ ἀποεργωνια τῆ ἀρρώστειες, νά μασσῶν ὁ κόσμος 70 φορές κάθε του μοιζιά!...

Θιασώτης λοιπὸν τῆς νέας θεωρίας ὁ Γαβριηλίδης — ὀπως και κάθε θεωρία που ἀπέβλεπε σὴ μακροζωία τοῦ ἀνθρώπου — ἔκανε προταγάνδα και στους ἐπισκεπτες του και μασσοῦσε γελαστὰ και δυνατά, χωρὶς νά ἔχῃ τίποτε στὸ στόμα του γιὰ νά ἐραριώσῃ τὴ θεωρία τοῦ Βιεννέζου.

— Και σεις, εἶτε σὲ μᾶς τούς νέους ἐπισκεπτες του, πόσες φορές μασσάτε τῆς μοιζιῆς σας;

— Πάνε ἀμάσσητες κάτω! τοῦ ἀπάντησε ὁ Στάμι.

— Τότε κλαῖτε τὰ στομάχια σας, ἀπάντησε ὁ Γαβριηλίδης.

Σ' ἄλλη πάλι ἐπισκεπὴ που τοῦ κάμαμε, τὸν βρήκαμε νά συζητῇ, περικυκλωμένος ἀπὸ τούς ἔξοχοντας τότε στὴν πολιτὴ, ὀσῆζητοι ἦταν πάλι γιὰ τὴ διαίτα και ἰδιως τὴ συνήθεια που εἶχαν μερικοὶ, πρὶν κοιμηθοῦν, νά πίνουν γάλα.

— Ἐγὼ, εἶτε κάποιος, ἔφερω ἔναν που ὅταν πρόκειται νά κοιμηθῇ, ἀντὶ γιὰ γάλα, τρώει μιά μεγάλη φέτα μαῖουρου σταρένιου ψαμοῦ και κομμάτια!

— Ποῖς εἶνε αὐτός; ρώτησε τότε περιεργος ὁ Γαβριηλίδης.

— Ὁ φίλος σου ὁ Πέτρος Πρωτοπατάδης. Ὁ Γαβριηλίδης γέλασε και εἶτε στους παρισταμένους τὸ ἔξῃς προσητικόν, τὸ ὀποῖο που ἐπανεφέραν τὰ γεγονότα τοῦ 1922:

— Ἄν δὲν εἶχε τὰ νεύρα του ὁ Πρωτοπατάδης, θά ἦταν ὁ μοναδικὸς γιὰ Προβιθυνουργὸς στὴν Ἐλλάδα!

Και ἡ προφητεία αὐτὴ ἐξεπληρώθη μετὰ μίαν δεκαετητασίαν κατὰ τὸσον τραγικὸν τρόπον, ὅστε εὐτυχῶς γιὰ τὸν Γαβριηλίδη, δὲν ζοῦσε γιὰ νά θρηπῆσῃ τὸν φίλο του γιὰ τὸν ὀλοκο και σκληρὸ θάνατό του.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ: Ἡ συνέχεια.